

ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยาโยธม อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

นางปัญญพร ช้างเขียว *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยาโยธม อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนสระยาโยธม อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา ภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ และภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเพศหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคิดเห็น ภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครู

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างเยาวชนของชาติในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทักษะจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และท้าทาย เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, หน้า 1) ผู้บริหารนับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำสูงคือคุณเจสำคัญสู่การปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน นักการศึกษาทั้งหลายต่างมีความเชื่อว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการบริหาร มีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพ จึงจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาองค์กรและสามารถสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำยุคใหม่ที่สามารถมองภาพขององค์กรได้อย่างทะลุปรุโปร่งและชัดเจน

สามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันและภาพในอนาคต ที่ต้องให้ความสำคัญและต้องเปลี่ยนแปลงรวมทั้งต้องเป็นผู้นำทีมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน (บุญช่วย สายราม, 2559, ออนไลน์) ภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นแนวคิดของการศึกษา ภาวะผู้นำในกระบวนทัศน์ใหม่ไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจ เสริมสร้างกำลังใจ และกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำ (ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ สิริฉันท, สติรกุล เศรษฐาพพงษ์ และปทีป ฌมชาณวุฒิ, 2559, หน้า 3-9) โดยสามารถกำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญได้ 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา ภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ และภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษา ดังที่อุดม สิงห์โตทอง (อ้างถึงในสุขฤทัย จันทร์ทรงกรร, 2558, หน้า 2) สรุปว่า ผู้บริหารขาดความสนใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งส่วนตัวและด้านปฏิบัติงาน ไม่มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ไม่สอนงาน ไม่กระจายงาน ไม่เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา ขาดการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ไว้วางใจในความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหรือตัดสินใจทำงานด้วยตนเอง ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนของครูที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงานในฐานะที่ครูเป็นผู้ที่รับผลกระทบโดยตรงจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุง พัฒนาภาวะผู้นำ อันจะส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 154 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 115 คน โดยเทียบกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน และสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุมเนื้อหา 5 ด้าน คือ ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา ภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ และภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.0 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด ชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ครอบคลุมเนื้อหา 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา ภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ และภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด คือ 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ (Independent sample t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี มากที่สุด
2. ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา ภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม
3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ครูที่มีเพศและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน” ได้ผลดังนี้
 - 3.1 ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยพบว่าครูเพศหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย
 - 3.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา ภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีมเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารในสถานศึกษา ปัจจุบันมากกว่า 15 ปี ทำให้มีความสัมพันธ์อันดีกับครู บุคลากรทางการศึกษา และชุมชน ประกอบกับนโยบายทางการบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 คือ ประสานคน ประสานงาน ประสานใจ ซึ่งผู้บริหารได้นำแนวนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนสระยายโสม จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทางการบริหารการศึกษาและศึกษาค้นคว้าความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทำให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ และมีทักษะภาวะผู้นำเป็นอย่างดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เช่น รางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น รางวัลโรงเรียนดี Happy School เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับชัยชนต์ เพาพาน (2560, ออนไลน์) ที่กล่าวว่าผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้เชิงทฤษฎี มีความสามารถ มีทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหาร การศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ มีบทบาทในการประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิณัญญา แสงศรีธรรมะกุล (2555) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักดังคหวัตถุ 4 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้งภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับอัจฉรา โพธิ์อัน (2558) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับผลการวิจัยความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในแต่ละด้านมีข้อคิดเห็นดังนี้

ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์ในการบริหาร มีความรับผิดชอบต่อการงานที่ปฏิบัติ มีวิสัยทัศน์ สามารถมองงานได้ตลอดแนว มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ได้แก่ มีการจัดทำ

แผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และมีการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการตรงต่อเวลา เช่น การมาปฏิบัติงานก่อนเวลาราชการ การตรงต่อเวลาในการนัดหมายหรือนัดประชุม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติ ศรีพุทธรินทร์ 2555, หน้า 135) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารจะสามารถดำเนินการกิจตามหน้าที่ของตนเองได้อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องบริหารเวลา วิเคราะห์ พิจารณาจัดสรรเวลาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพียงพอ มีการวางแผน การดำเนินการ การควบคุมการใช้เวลา รวมทั้งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่รู้เวลาและตรงต่อเวลา ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับกาญจนา ศิลา (2556) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา อยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม ตามนโยบาย ร่วมคิด ร่วมทำ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาด้วยรูปแบบการทำงานเป็นทีม มีการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมในการทำงานเป็นทีม มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการฝ่ายบริหารวิชาการ คณะกรรมการฝ่ายบริหารทั่วไป เป็นต้น รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของทีมงาน และส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น รับฟัง และแก้ไขปัญหาาร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับวาสนา สิงห์ โกวิรินทร์ (อ้างถึงในกาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 30-32) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้นำการศึกษาควรสร้างการเรียนรู้เป็นทีมให้เกิดขึ้นเป็นอันดับแรก บริหารโรงเรียนด้วยโครงสร้างแบบทีมงาน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับศราวุธ กางสำโรง (2559) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบการสื่อสารภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทั้งภายใน/ภายนอกสถานศึกษาและชุมชนให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ทั้งในรูปแบบของสารสัมพันธ์ เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือการบอกกล่าวด้วยวาจา และใช้กิริยาวาจาสุภาพเหมาะสม มีทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนที่ดี สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ชัดเจน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาผ่านการอบรมพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้บริหารจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับ Hoy & Hoy (อ้างถึง

ในกาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 61) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารในโรงเรียนนับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการ เพราะข้อมูลข่าวสารที่ได้รับตรงกันชัดเจน ช่วยทำให้การบริหารจัดการมีคุณภาพ ผู้บริหารการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีการสื่อสารและประสานงานให้เกิดความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อทำให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิผลและเป็นไปอย่างราบรื่น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ กาญจนา ศิลา (2556) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารในสถานศึกษาปัจจุบันเป็นเวลามากกว่า 15 ปี ประกอบกับสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสระยายโสม ตั้งอยู่ในชุมชน ใกล้กับสถานที่ราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานเทศบาล เป็นต้น จึงมีพฤติกรรมการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ประจักษ์ กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษามีการติดต่อประสานสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ร่วมแสดงความยินดีกับบุคลากรที่ประสบความสำเร็จทั้งด้านการปฏิบัติงานและด้านอื่น ๆ รวมถึงให้ความสำคัญ และมีความจริงใจต่อบุคลากรทุกระดับ ให้ความร่วมมือกับเครือข่ายและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Bechtol & Sorenson (อ้างถึงในกาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 72-73) ที่กล่าวถึงหลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ว่า ผู้นำจะต้องใกล้ชิดกับบุคลากร สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และให้ความสำคัญและให้ความสนใจกับบุคลากรทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับกรชนก สิงสินบุตร (2555) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสววิทยาเขตยศสุนทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร) ด้านมิตรสัมพันธ์ พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความตื่นตัวและค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างเหมาะสม รวมทั้งใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้บริหารและสถานศึกษาได้รับรางวัลโรงเรียนดี Happy School ด้านระบบ ICT เพื่อการเรียนรู้ ซึ่ง

สอดคล้องกับสมชาติ ปริกโชสง (2554, ออนไลน์) กล่าวว่าผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาพร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้บุคลากรให้สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปใช้ประโยชน์กับงานในต่าง ๆ ได้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสรสิญ เษยสาคร (2555) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี พบว่าทัศนะของผู้บริหารและครู ต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน ด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน โดยพบว่าครูเพศหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูเพศหญิงมีการทำงานใกล้ชิดกับผู้บริหารมากกว่าครูเพศชาย การติดต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหารจึงมีมากกว่าครูเพศชาย จึงอาจทำให้ครูเพศหญิงรับรู้และเห็นรูปแบบในการทำงาน และเข้าใจหลักการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูเพศชายก็เป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของขวัญใจ สมรรคนบุตร (อ้างถึงในเนตรนภัส จันทรพวง, 2555, หน้า 9) กล่าวว่าการติดต่อกันระหว่างบุคคลนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับดารุณี พิพัฒน์ผล ภิเยก จันทรเอี่ยม และอรสา โกศลนันทกุล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยครูเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูเพศชาย

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสระยายโสม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปี มีความคิดเห็น มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปี ผลการวิจัยครั้งนี้จะสังเกตได้ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้นจะมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารในเชิงบวก มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ ในหน้าที่และความรับผิดชอบของงานรวมถึงมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และแนวทางการบริหารของผู้บริหารมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฮิร์ลล็อก อี (Hurlock E. อ้างถึงในพระครูใบฎีกาสุนันท์ สุวิธาน (สอนเล็ก),

2553, หน้า 9) ที่ว่าความคิดเห็นเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสุพชาติ ชุ่มชื่น (2554) ได้ทำวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน และพบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี มีความเห็นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอน 6-10 ปี

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำด้านการบริหารเวลา ผู้บริหารควรเพิ่มเทคนิคให้มากขึ้นในเรื่องการลดสิ่งที่ทำให้เสียเวลา ซึ่งอาจทำได้โดย งานหรือกิจกรรมบางอย่างอาจมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทน เช่น การเข้าประชุมกับเทศบาล เรื่องการแข่งขันกีฬา อาจมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบกีฬาเข้าร่วมประชุมแทน การประชุมครูในเรื่องที่มีความสำคัญไม่มากนัก อาจใช้การพูดคุยในช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวัน เป็นต้น
2. ภาวะผู้นำด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจและเพิ่มความไว้วางใจให้แก่ทีมงานมากขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยผู้บริหรรวมอบหมายงานที่ตรงกับความถนัดของทีมงานให้มากขึ้นและให้ทีมงานมีอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำของทีมงาน
3. ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ผู้บริหารเพิ่มรูปแบบในการติดตามผลข้อมูลในการสื่อสารและการให้ข้อมูลย้อนกลับให้มากขึ้น เช่น การสนทนา พบปะพูดคุย ชักถามในเรื่องของความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ
4. ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรเพิ่มความสนใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยเฉพาะกับบุคลากรที่เริ่มปฏิบัติงานใหม่
5. ภาวะผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผู้บริหารควรเพิ่มโอกาสในการแสวงหาความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม โดยอาจเพิ่มการจัดอบรมภายในองค์กรให้มากขึ้น ซึ่งอาจใช้วิทยากรภายในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถก็ได้ เพื่อให้การดำเนินการจัดอบรมทำได้น้อยขึ้น
6. จากผลการวิจัยครั้งนี้ สังกัดได้ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้นจะมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารในเชิงบวก มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสนใจ ให้เวลาและโอกาสในการปฏิบัติงาน รวมทั้งใช้กระบวนการสอนแนะ

(Coaching) กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนมากขึ้น
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลตามสภาพจริงมากำหนดกรอบการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก สิงคบุตร. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สหวิทยาเขตศสุนทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร). สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชธานี.
- กาญจนา สีลา. (2556). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19). สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยนต์ เพาพาน. (2560). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. ค้นเมื่อ 9 เมษายน 2560, จาก <http://www.tci-thaijo.org>
- ดารุณี พิพัฒน์ผล, ภิเชก จันท์เอี่ยม และอรสา โกศลนันทกุล. (2552). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์, สิริจันทร์ สติรกุล เตชะพาพงษ์ และปทีป เมธาคณวุฒิ. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 29(2), 3-9.
- เนตรนภัส จันท์พวง. (2555). ความคิดเห็นของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพต่อการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ค้นเมื่อ 9 เมษายน 2560, จาก <http://www.tci-thaijo.org>
- บุญช่วย สายราม. (2559). ทักษะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่. ค้นเมื่อ 9 เมษายน 2560, จาก <http://www.wetoknows.blogspot.com>

- พระครูใบฎีกาสุนันท์ สุวิชาโน (สอนเล็ก). (2553). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนววิถีพุทธ: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดชมนิมิตร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- พินัญบุหงา แสงศรีธรรมะกุล. (2555). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- รสรินญ์ เชยสาคร. (2555). *บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*
- ศรารุท กางสำโรง. (2559). *อิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- สมชาติ ปรีกัฒสง. (2554). *บทบาทผู้บริหารกับการบริหารนวัตกรรมการเรียนการสอน. ค้นเมื่อ 9 เมษายน 2560, จาก <http://www.krusomchart05.blogspot.com>*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.*
- สุกฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุพชาติ ชุ่มชื่น. (2554). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.*
- สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2555). *การบริหารทรัพยากรบริหารสถานศึกษา. นครพนม: คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.*
- อจันรา โพธิ์อิน. (2558). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*